ACJ - ACP(odlesí) - ACL(itoměřice) - 1.června 1991

Milí přátelé,

nějaký čas jsme se neozývali, ač bylo příležitostí mnoho, k některým, nedávno minulým se snad ještě vrátíme. Ve dnech 5.-6.června se koná v Brně mezinárodní konference T.G.MASARYK a STŘEDNÍ EVROPA. Mám tam pronést referát na téma:

Masaryk a moravské evangelictví

Myšlenka mého referátu je prostá. Nesporně měl pravdu dr Radomír Malý, že ve své přednášce o Masarykově vztahu ke katolictví ukázal na to, že tehdejší austrokatolicismus byl takového kalibru, že se opravdu věřící a upřímný člověk jako Masaryk musil rozejít.

Pročítal jsem, podnícen studií Petra Pitharta (Jedno svědectví o Masarykově hledání "viditelné církve") znovu materiály k Masarykově přestupu a ovšem také famózní sborník "Českoslovenští evangelíci T.G.Masarykovi". Vyšel v Praze, v nakladatelství Kalich v březnu 1930. Sestavil jej Fr.Žilka a vytiskla "Jaroslava Hencla knihtiskárna "Gütenberg". Má 237 stran a postrádá dokonce i rejstřík ale nemá ani obsah. Na štěstí si jej můj otec udělal sám ajá jsem byl tak prozíravý, že jsem jej dal přivázat ke knize. V knize ovšem je mnoho cenných věcí, kratičká glosa Rádlova, snad ještě kratší Daňkova, je tu i cenná úvaha Luklova a ovšem Hromádkovs studie Masaryk a Karafiát nad tím vším ční vysoko.

Jedno je však jisté - tak jako pro svou oxpravdovost nemohl Masaryk při setkání a hlubším prožití rakouského katolictví na Moravě neříci NE, nemohl ani při setkání s moravským evangelictvím je plně přijmout za své, být v něm doma. Seriozně o tom píše František Bednář, díky abecednímu sežazení příspěvků (!) působí dojmem zásadní . Je to však spíše laťka, kterou tím pádem pořadatel Žilka, sám se vyhnuv pokusu o přeskok, nechal pěkně nastaevnou bratřím a sestrám - a skočili jen málokteří!

Tato četba mne přsvědčila o tom, že můj dojem z dopisu Ferdinanda Císaře (1850-1932) byl správný. Do sítí moravského evangelictví (právě tak jako českého a rakouského) to byl příliš velký velryb než aby sítí nepotrhal!

Na Masaryka působily nejspíš v té době dva silné vlivy. Jeden z nich bylo rozpoznání, že moderbí člověk ze své krize může vyjít jen tehdy, bude-li mít náboženskou jistotu. To také je závěr jeho Sebevraždy. Druhý xx silný vliv přinesla do jeho života Charlotta a celá rodina Garriguových. Nejspíš právě setkání s americkým protestantismem a jeho extrémeme: unitářstvím utvrdilo v Masarykovi předsudek, že protestantismus je svým racionalismem modernější, méně odporuje vědě XIX.století.

Hlubší setkání s moravským evangelictvím jednak při jednání s Ferdinandem Císařem o přestupu do evangelické církve a zvláště pak po přestupu při pokusech , aby se opzavdu stal protestantem, však způsobilo, že začíná rozpoznávat svůj omyl. Paní Masaryková přes upřímné pokusy to učinit (věnovala Nedělní škole v Kloboukách harmonium) to vyřešila tím, že svůj pěestup k reformované církvi vzala zpět a zůstala církevně neorganizovanou unitážkou, ráda se zúčastnila bohoslužeb a v Praze pak domácích pobožností,které vedla za války v ro ině prof. Rádla Jindřich Schiller, kazatel Jednoty bratrské a později, již za její nemoci, kazatel František Urbánek .